

Indhold i læsehandleplanen:

1. Handleplanens mål	s. 2
2. Skolens faste læsetiltag og forældresamarbejde	s. 3
3. Læseevaluering, prøver og obligatoriske tests	s. 8
4. Læseindsats og forebyggende indsats ift. elever i læsevanskeligheder	s. 10
5. Procedure ved Ordblindedtesten	s. 10
6. Procedure ved udlevering af IT-hjælpemidler	s. 11
7. Sprogligt fokus i SFO	s. 12

1. Handleplanens mål:

Læsning er en uvurderlig kompetence i vores samfund i dag. Vi er omgivet af skriftsprog og har dagligt brug for at kunne navigere og kommunikere med og i sprog og tekster. Derfor er det vores vision, at alle børn og unge udvikler og tilegner sig sprog- og læsefærdigheder, så disse kan anvendes i funktionel sammenhæng i talesprog, skrivning og læsning som led i elevernes personlige og faglige udvikling.

Målet med denne læsehandleplan er:

1. At sætte fokus på læsning på alle klassetrin for at fremme elevernes læsevne, -lyst og -vaner. Målet er, at den enkelte elev gennem sin skolegang:
 - Udvikler gode og funktionelle læsekompetencer f.eks. ift. læsehastighed og læseforståelse
 - Oparbejder stabile læsevaner
 - Udnytter sit eget potentiale i forhold til læsning optimalt
 - Oplever læsning positivt og bevarer læselyst og læseglæde
 - Selvstændigt læser bøger i og uden for skolen
2. At beskrive en handleplan for elever i læsevanskeligheder, ordblinde elever samt elever i risikogruppe. Derfor er der i denne læsehandleplan beskrevet, hvordan vi på Rynkeby Friskole forholder os til:
 - Evaluering, test og screeninger, hvor fokus er at opdage og følge de elever, der er i risikogruppe.
 - Læseindsats og forebyggende indsats ift. elever i læsevanskeligheder
 - Ordblindetesten
 - Procedurer ved udlevering af IT-hjælpemidler

2. Skolens faste læsetiltag og forældresamarbejde:

Faste læsetiltag:

Indskolingen

I indskolingen arbejdes der grundlæggende med fonologisk opmærksomhedstræning gennem:

- Lydbaseret bogstav gennemgang: Lyd – bogstavnavn – artikulation
- Udvikling af fonologiske færdigheder gennem arbejde med forlyd – indlyd – udlyd
- Træningsøvelser, hvor eleverne individuelt og parvist kobler bogstav og lyd
- Læse og stave hele lydrette ord
- Højtlesning og dialogisk læsning med skærpet opmærksomhed på forforståelse og ordforråd
- Introduktion til de 120 mest almindelige ord

Når det fonologiske fundament er lagt, arbejdes der kontinuerligt med:

- Frilæsning
- Fortsætte udvikling af de 120 mest almindelige ord med fokus på ordbilledlæsning
- Genrekendskab
- Dialog og fortælling
- Introduktion til "Læseugler" som redskab til læsestrategier
- Automatisering og forbedring af læsehastigheden
- Genfortælling og højtlesning af det læste
- Forståelse af forskellige talemåder og brugen af dem

Der arbejdes med faglig læsning gennem:

- Tværfaglig undervisning
- Danskrelaterede bevægelsesaktiviteter
- Danskrelaterede spil
- Introduktion til "De fantastiske fire"

Udvikling af læsekompetencer i indskolingen:

Læsehandleplan for Rynkeby Friskole

I indskolingen arbejdes der med de ældste elevers læsefærdigheder på forskellige måder og differentieret efter elevernes niveau. Eleven læser både skønlitteratur, fagtekster og arbejder med læsning elektronisk.

- Klasselokalet er indrettet med et læsehjørne med mulighed for at låne frilæsningsbøger
- Der er ugentlig kontrol med elevernes læsning ved tjek af læselog
- Der arbejdes individuelt med elevens udfordringer og med støtte fra kompetenceteamet, hvis dette skønnes nødvendigt
- De teknologiske hjælpemidler er en del af undervisningen for de elever, hvor det er påkrævet
- Der foretages årlige læseprøver

Mellemtrin:

Der arbejdes kontinuerligt med:

- Frilæsning; herunder forskellig former for bograpporter også digitalt
- Automatisering og forbedring af læsehastigheden
- Genfortælling og højtlesning af det læste
- Forståelse af forskellige talemåder og brugen af dem
- Øvelse i at formulere sig samt formidle et budskab
- Teknologiske hjælpemidler
- De teknologiske hjælpemidler er en del af undervisningen for de elever, hvor det er påkrævet
- Højtlesning og dialogisk læsning med skærpet opmærksomhed på forforståelse og ordforråd
- De 120 mest almindelige ord arbejdes der videre med

Der arbejdes med faglig læsning gennem:

- Tværfaglig undervisning
- Danskrelaterede bevægelsesaktiviteter
- Danskrelaterede spil
- Introduktion til "De fantastiske fire"

Udvikling af læsekompetencer på mellemtrinnet

Læsehandleplan for Rynkeby Friskole

På mellemtrinnet arbejdes der med elevernes læsefærdigheder på forskellige måder og differentieret efter elevernes niveau. Eleverne læser både bøger, fagtekster og arbejder med læsningen elektronisk.

- Faglokale

Klasselokalet er indrettet med et læsehjørne med mulighed for at låne frilæsningsbøger.

- Læselog

Der er ugentlig kontrol med elevernes læsning, da elever, forældre og undervisere udfylder og underskriver læselog hver uge.

- Læseudvikling

Der undervises i læsning ugentligt for at understøtte den enkelte elevs læsefærdigheder; herunder særligt fokus på læsehastighed og artikulation ved højtlesning og tekstforståelse.

- Differentieret undervisning

Der arbejdes individuelt med elevens udfordringer og med støtte fra kompetenceteamet, hvis dette skønnes nødvendigt.

- Litteratur og genrekendskab

Der læses forskellige genrer på mellemtrinnet; herunder børne- og ungdomslitteratur, eventyr, noveller, sagprosa/fakta-tekster mm.

- Teknologiske hjælpemidler

De teknologiske hjælpemidler er en del af undervisningen for de elever, hvor det er påkrævet.

- Læsetest

Der foretages årligt læseprøver for at give indtryk af elevens generelle standpunkt og udfordringer. Således kan undervisningsformen tage højde for individuelle behov og justeres undervejs.

- Der præsenteres forskellige læsestrategier

Overbygning:

Udvikling af læsekompetencer i overbygningen

Læsehandleplan for Rynkeby Friskole

I overbygningen arbejdes der med elevernes læsefærdigheder på forskellige måder og differentieret efter elevernes niveau. Eleverne læser både bøger, fagtekster og arbejder med læsningen elektronisk.

- Faglokale

Overbygningens ene undervisningslokale er indrettet med en bogreol med læsestof, som udgør muligheden for et læsehjørne. Her er der mulighed for at låne og læse bøger efter niveau og interesse. Desuden benyttes digitale fagportaler. Der er i lokalet opsat plakater og øvrige elementer (blade, postkort og bogmærker), der understøtter læsning visuelt.

- Læsning

Der arbejdes med højtlæsning, genfortælling og dialogbaseret undervisning i forbindelse med tekstmateriale.

- Læselog

Der er ugentlig kontrol med elevernes læsning. Elever, forældre og undervisere udfylder og underskriver læselog hver uge.

- Læseudvikling

Der undervises i læsning ugentligt for at understøtte den enkelte elevs læsefærdigheder.; herunder særligt fokus på læsehastighed, artikulation ved højtlæsning, tekstforståelse, udvikling af ordforråd samt udvikling af mundtligt og skriftligt arbejde.

- Differentieret undervisning

Der arbejdes individuelt med elevens udfordringer og med støtte fra kompetenceteamet, hvis dette skønnes nødvendigt.

- Faglig læsning, mundtligt og skriftligt arbejde

Der arbejdes med læsningen, det mundtlige og det skriftlige gennem tværfagligt arbejde, danskrelaterede opgaver og spil.

- Litteratur og genrekendskab

Der læses forskellige genrer i overbygningen; herunder det obligatoriske til pensumopgivelserne.

- Teknologiske hjælpemidler

De teknologiske hjælpemidler er en del af undervisningen for de elever, hvor det er påkrævet.

- Læsetest

Læsehandleplan for Rynkeby Friskole

Læseprøver foretages årligt for at give indtryk af elevens generelle standpunkt og udfordringer. Således kan undervisningsformen tage højde for individuelle behov og justeres undervejs.

Dansk litteraturs kanon

Eleverne stifter som minimum bekendtskab med forfatterskaberne på følgende trin:

Indskoling:

- H.C. Andersen *

Mellemtrin:

- N. F. S. Grundtvig
- Adam Oehlenschläger
- St. St. Blicher

Overbygning:

- Herman Bang *
- Henrik Pontoppidan *
- Martin Andersen Nexø
- Karen Blixen *
- Peter Seeberg
- Cecil Bødker
- Tove Ditlevsen *

De resterende 6 forfattere (folkeviser, Ludvig Holberg, Johannes V. Jensen *, Tom Kristensen, Martin A. Hansen og Klaus Rifbjerg) vil der blive arbejdet med på en temadag, fx ved at lave tidslinjer med tekststykker af de forskellige forfattere, som eleverne skal prøve at få i den rigtige rækkefølge.

De stjernemærkede forfattere bliver portrætteret i DR's programserie "Øgendahl og de store forfattere".

På følgende link på DR's hjemmeside <https://www.dr.dk/dr-laer/webfeature/litteraturhistorie>, er der lavet en rigtig fin litteraturhistorisk oversigt, hvor følgende forfattere kort bliver beskrevet: Folkeviser og sagaer, Kingo, Holberg, Oehlenschläger, Blicher, H.C. Andersen, Kierkegaard, Herman Bang, Pontoppidan, Amalie Skram, Johannes V. Jensen, Martin Andersen Nexø, Tom Kristensen, Karen Blixen, Martin A. Hansen, Rifbjerg, Tove Ditlevsen, Søren Ulrik Thomsen og Helle Helle

Læsehandleplan for Rynkeby Friskole

Forældresamarbejde omkring læsning:

Indskoling:

Hjemmearbejde som noteres på et læseskema/læselog med forældrenes underskrift:

- Eleverne har ugentlige lektier for i dansk
- De yngste træner bogstavlydene ud fra alfabetkort
- Daglig læsetræning gennem individuelt udvalgte bøger, som passer til hver enkelt elevs niveau

Mellemtrin:

Både elever og forældre gøres opmærksom på vigtigheden af elevens vedholdenhed i læsetræning for at vedligeholde og fremme elevens læsehastighed og læseforståelse. Dette via mail, skole-hjem-samtaler og telefonopkald. Der er en ugentlig læsetime som en understøttelse af vigtigheden i hjemmelæsningen.

Der er ugentlige staveordstræning.

Overbygning:

Overbygningseleverne har med skoleåret 2022/2023 fået udvidede læsetiltag, da kontinuerlig læsning udover at udvikle områder vedrørende læsehastighed, læseforståelse og ordforråd også har indflydelse på den mundtlige og skriftlige udvikling.

Både elever og forældre er fra skoleårets start gjort opmærksom på dette. Læsningen registreres ugentligt. Der er ophængt plakater i undervisningslokalet og indkøbt tilgængelige bogmærker som visuel understøttelse og guidning til elever og forældre. Elever og forældre kontaktes og informeres yderligere skriftligt eller telefonisk ved behov.

3. Læseevaluering, prøver og obligatoriske tests:

Se bilag "Rynkeby Friskoles test og evaluering". Her beskrives hvilke test mm., der fast laves hvert år.

Udover de årlige tests og evalueringer er der følgende 2 obligatoriske screeninger i indskoling: En i 0. klasse og en i 2./3. klasse. Formålet med disse to screeninger er, at vi intensivt vil give de læseudfordrede elever en tidlig forebyggende indsats.

Obligatorisk sprogvurdering i 0. kl.:

Læsehandleplan for Rynkeby Friskole

Alle elever i 0. kl. bliver i starten af skoleåret obligatorisk sprogvurderet for at kunne afdække elevernes sproglige forudsætninger ved skolestart. Elever, som har et, to eller tre resultater, der lander i rød eller gul kategori, får efterfølgende tilbudt et intensivt kursus på et mindre hold i kompetenceteamet med overskriften "tidlig forebyggende sproglig indsats". Inden og efter kurset bliver eleverne yderligere individuelt afdækket.

DVO screening i 2./3. kl.:

Alle elever i 2. kl. bliver i slutningen af skoleåret screenet med en DVO test for at kunne afdække deres læsefærdigheder det sidste år, de går i indskolingen. De elever, der lander i risikokategorien, får yderligere en individuel screening for at vurdere, om de er i ordblinderisiko. Herefter får risikoeleverne tilbudt et intensivt kursus på et mindre hold i kompetenceteamet, hvor de får trænet de områder, hvor de er særligt udfordret. I slutningen af 3. klasse tages testen igen. Herefter vurderes det på ny, om der efter en 1-årig indsats- og observationsperiode fortsat er risiko for ordblindhed, og det vurderes, om Ordblindetesten evt. skal tages i slutningen af 3. klasse eller på et senere klassetrin (det tilstræbes at tage testen senere i skoleforløbet).

Klassekonference:

For alle klasser planlægges der med en klassekonference i maj/juni af en times varighed. RG, CL og MA deltager sammen med klasseteamet. Her skal både drøftes dansk og matematik. Inden klassekonferencen skal alle relevante læse- og stavetest være taget, og klassens resultat for pågældende år samt forrige år sendes til RG, CL og MA en uge inden konferencen.

Formålet med klassekonferencen er en kort status i forhold til hele klassens faglige udvikling og i forhold til udfordrede elever. Dagsordenen for mødet er:

- Klassens danskfaglige udvikling; dvs. der ses på årets testresultat, og der sammenlignes med testresultatet året før.
- Er der elever, der giver anledning til bekymring (elever, hvor der ikke ses en udvikling, og hvor der ikke er en god grund til dette).

Hvis der opstår behov for yderligere analyser eller brug for vejledning, aftales fremadrettet et vejledningsmøde mellem dansklærer og læsevejlederen CL.

For A-klassen afholdes der yderligere en klassekonference først på året af en times varighed. RG, CL og MA deltager sammen med klasseteamet. Her skal både drøftes dansk og matematik. Fokus er her den obligatoriske sprogvurdering. Dette betyder, at denne skal være taget inden mødet, og resultatet sendes til RG, CL og MA en uge inden konferencen.

Læsehandleplan for Rynkeby Friskole

MA har ansvaret for indkaldelse til klassekonferencerne. RG har ansvaret for, at de bliver placeret i årskalenderen. MA laver dagsorden, og CL skriver referat.

4. Læseindsats og forebyggende indsats ift. elever i læsevanskeligheder:

I skolens kompetenceteam planlægges og koordineres hvert år med følgende forskellige kurser:

- Tidlig forebyggende sproglig indsats for 0. kl. (fonologisk opmærksomhed + formel bogstavkendskab)
- "Læseleg -kursus" med fokus på sproglig opmærksomhed og dialogisk oplæsning
- Tidlig forebyggende læseindsats ud fra DVO-screeningen
- VAKS-kursus for ordblinde elever placeret over 2 skoleår.
Kurset placeres, så VAKS-holdet modtager:
 - Et halvt års undervisning i det første skoleår med fokus på "Lyd for lyd", "Rim" og "Vokalalarm" (det tilstræbes, at kurset er for elever fra 3. kl.)
 - Et halvt års undervisning i det efterfølgende skoleår med fokus på "Vokalalarm", "Klip" og "Spionen" (det tilstræbes, at kurset er for elever fra 4. kl.).
- Kursus i IT-hjælpe midler: Introduktion og brug
- Kursus i læse- og stavestrategier for elever med læse- og stavevanskeligheder og/eller specifikke danskrettede opgaver efter aftale med klassens dansklærer.

5. Procedure ved Ordblindetesten:

Vi tager tidligst undervisningsministeriets Ordblindetest i slutningen af 3. klasse (men meget gerne på et senere tidspunkt og altid i foråret/slutningen af skoleåret). Skolens testsansvarlige lærer er CL. Dansklæreren har ansvaret for at sætte processen i gang og indhente tilladelse/underskrift ved forældrene.

Ved mistanke og bekymring om ordblindhed hos en elev, der ikke har gået i indskolingen fra 0. klasse på Rynkeby Friskole, er skolens procedure, inden Ordblindetesten tages, følgende:

Læsehandleplan for Rynkeby Friskole

1. Indhentning af papirer fra tidligere skoler, PPR mm.
(Ansvarlig: Skoleleder)
2. Samtale med forældrene, hvor der bl.a. også spørges ind til forældrenes egen læseindlæring og -færdigheder
(Ansvarlig: Dansklæreren)
3. En individuel screening med relevant test f.eks. DVO, Elbros ordlister eller Hogrefe
(Ansvar: Kompetencelærer CL eller evt. dansklærer)
4. Hvis der fortsat er mistanke om ordblindhed, planlægges med et intensivt forløb, hvor elevens udfordringer trænes, samt en etårig observationsperiode med fokuseret undervisning, og først herefter vurderes det, om Ordblindetesten evt. skal tages.
(Ansvarlig: Dansklærer)
Hvis det er muligt, planlægges et kursus i kompetenceteamet.
(Ansvarlige: MA og kompetenceteamlærer CL)
5. Hvis der i elevens tidligere skoleforløb har været målrettet læseundervisning o.l., kan det i særlige tilfælde vurderes, om Ordblindetesten skal tages efter pkt. 3.

Det er vores holdning, at læsevanskelighederne også altid skal ses i sammenhæng med evt. andre udfordringer.

Resultatet af Ordblindetesten lægges i elevens mappe på kontoret og i Dropbox. Resultatet mm. gives til skoleleder, MA og lærerteamet (ansvarlig CL).

Herefter aftales, hvordan forældrene får besked (ansvarlige: dansklærer evt. efter vejledning af CL).

6. Procedure ved udlevering af IT-hjælpemidler:

Når en elev diagnosticeres ordblind, er det skolelederens ansvar at søge om IT-hjælpemidler, medmindre eleven har en velfungerende computer.

Inden computeren udleveres til eleven, er der følgende procedure:

- Relevante programmer tilføjes som genveje i browseren, både hvis det er elevens egen, eller hvis det er en computer udleveret af skolen: AppWriter, TxtAnalyser, E-mat, Clio, GeoGebra, Sheets, Docs, Gyldendal mm.
(Ansvarlig: RG)
- Eleven bliver tilmeldt NOTA (ansvarlig: Sekretær - efter at have fået besked fra testansvarlig)
- Forældrene bliver orienteret om deres ansvar, kurser mm., ifm. at deres barn modtager IT-hjælpemidler. Se bilag "Brev til forældre" (ansvarlig for brevets indhold: RG- ansvarlig for udlevering: dansklærer).

Læsehandleplan for Rynkeby Friskole

- Der koordineres med, at eleven hurtigst muligt får tilbudt et "IT-hjælpemiddelkursus" i skolens kompetenceteam (ansvarlig: CL & MA)

7. Sproglig fokus i SFO

Når børn starter i SFO, har de allerede en viden om sprog, også det skrevne sprog. Barnet har gjort sig erfaringer med sprog og bliver mundtligt og skriftsprogligt stimuleret ved mange andre ting end at læse og skrive i skolen. Derfor har vi i Rynkeby Friskoles SFO fokus på at støtte børnene i at tilegne sig alle sprogets fantastiske muligheder.

I SFO'en arbejder vi med sprogstimulerende aktiviteter som:

- **Den gode samtale.** Her har vi fokus på at bruge udvekslingstone. Det er en samtale, hvor både børn og voksne deltager aktivt; taler, lytter og får udtrykt, hvad de har på hjertet. Dette gøres konkret på fx vores børnemøder og i konfliktsituationer, hvor vi italesætter, at alle skal holde den gode tone.
- **SFO-tavle.** Hver dag i SFO'en er der en tavle med en oversigt over dagens aktiviteter og evt. fødselsdage. Her bliver der tegnet fødselsdagshilsner og hængt andre kreative ting op, som børnene har skrevet og tegnet.
- **Børneskrivning.** Børns egen motiverede skrivning. Her skriver de fx bøger eller tegneserier, laver billetter, skilte eller penge til lege. Når man skriver børneskrivning, er der ikke noget, der er rigtigt eller forkert stavet. Det er lysten til det, der får børnene til at opdage skrivning - og det støtter vi op om.
- **Brug af fagbøger.** Her inddrager vi bøger om relevante emner i fx små projekter. Bøger om fakta er med til at skærpe børnenes opmærksomhed og nysgerrighed. Et eksempel kan være, at man er på insekttur og tager bøger med om emnet. Børnene kan være med til at slå insekterne op og sammen med en voksen læse i bogen.
- **Hverdagsprog.** I skolen tilegner børnene sig fagsprog. Det er nødvendigt at tilegne sig fagsprog, hvis man skal kunne udtrykke sig skriftligt, abstrakt og kontekst reduceret. I SFO bruger børnene hverdagsprog, som er mere konkret og kontekstbundet. Hverdagssproget er også det, man har med hjemmefra, den dialekt eller accent, man har, og er en vigtig del af ens identitet. Derfor anerkender vi børnenes hverdagsprog og ved, at fagsproget skal læres ved siden af - ikke som en erstatning.
- **Social interaktion omkring tekster.** Der er skriftsprog alle steder omkring os, og i SFO'en har vi fokus på at inddrage teksterne i hverdagen. Det er fx regler til spil, fødselsdagskort og børnenes egne tekster (gækkebreve, julekort, historier, skilte, penge og billetter til leg).
- **Højtlesning.** Stimulering af sprogforståelsen, det sociale samvær og motiveringen til selv at opdage flere historier. Vi bruger også dialogisk læsning, hvor børnene bliver medinddraget i historien, og der er endnu større fokus på ord og begreber, der stimulerer børnenes sprogforståelse.

Læsehandleplan for Rynkeby Friskole

- **Bøger til rådighed.** I SFO'en har vi et bogstativ, hvor der løbende bliver udskiftet bøger, der er til rådighed for børnene. Her er både fagbøger og skønlitteratur. Der er mulighed for at sidde behageligt og udforske bøgerne i vores sofaer flere steder i SFO'en. Vi arbejder pt. i at lave et læsehjørne i samarbejde med indskolingen.